

MEMÒRIA d'ACTIVITATS 2016

Xarxa Catalana d'Hospitals Sense Fum

**Xarxa
Catalana** | **Hospitals
Sense Fum**

Generalitat de Catalunya
Departament de Salut

 ICO
Institut Català d'Oncologia

ESTAT ACTUAL DE LA XARXA

[p.3] Hospitals per nivell d'acreditació

ACTIVITATS 2016

[p. 6] Avaluació de la prevalença del consum de tabac als hospitals

[p.7] Avaluació de les activitats de control del tabac

[p.8] Programes de Deshabitució Tabàquica

PDT Treballadors

PDT Pacients hospitalitzats

PDT-sm

[p.11] TControl. Nou aplicatiu informàtic pel seguiment de pacients

[p.12] Grup de treball Tabac i Salut Mental

[p.14] Formació de la XCHSF

Cursos presencials

Programa Formació de Formadors

Curs on-line

[p.17] Col·laboració amb la ENSH-Global

[p.18] Coordinació general dels hospitals de la Xarxa

[p.20] Dia Mundial Sense Tabac i Setmana Sense Fum

[p.21] Calendari Xarxa

[p.21] qTabac: Servei de consultes sobre intervencions en tabaquisme

[p.22] Trobada anual de la Xarxa

[p.23] Suport i assistència a jornades

[p.23] Publicacions

[p.24] Annexes

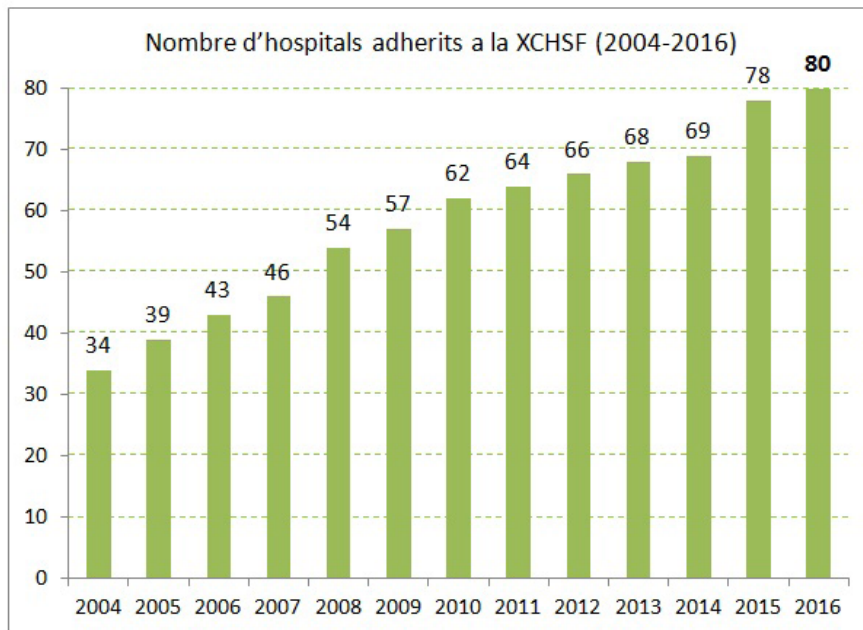
Annex I: Informe PDT-sm

Annex II: Programes dels cursos presencials 2016

ESTAT ACTUAL DE LA XARXA

Els centres membres de la Xarxa Catalana d'Hospitals Sense Fum (XCHSF) són aquells que han signat conveni i per tant s'han compromès a desplegar el projecte "Hospital Sense Fum" al seu centre. A desembre del 2016, la Xarxa està formada per 80 Hospitals i centres sanitaris catalans, la majoria d'ells del sistema públic català (SISCAT).

Es pot observar en la següent gràfica com el nombre d'hospitals ha anat en augment progressivament des dels inicis de la posada en marxa de la Xarxa.

Hospitals per nivell d'acreditació

- Centre Dr. Emili Mira. Parc de Salut Mar (2009)
- Centre Fòrum. Parc de Salut Mar (2014)
- Clínica del Vallès (2015)
- Clínica Girona (2007)
- Consorci Sociosanitari de Vilafranca del Penedès (2013)
- CSMS: Hospital Comarcal de Blanes (2001)
- CSMS: Sant Jaume de Calella (2001)
- Hestia Duran i Reynals (2010)
- Hospital Comarcal de l'Alt Penedès (2003)
- Hospital Comarcal Móra d'Ebre (2012)
- Hospital de Cerdanya_AECT (2014)
- Hospital de Figueres Fundació Privada (2006)
- Hospital de l'Esperança. Parc de Salut Mar (2013)

Hospital de Puigcerdà (2005)
Hospital de Sabadell. Corporació Sanitària Parc Taulí (2006)
Hospital de Sant Joan Despí Moisès Broggi. CSI (2010)
Hospital de Sant Pau i Santa Tecla, Tarragona (2005)
Hospital del Vendrell (2013)
Hospital General de Catalunya (2015)
Hospital Municipal de Badalona (2005)
Hospital Sagrat Cor de Martorell. Germanes Hospitalàries (2015)
Hospital Sant Antoni Abat - Consorci Sanitari del Garraf (2011)
Hospital Sant Joan de Déu (Martorell) (2010)
Hospital Sociosanitari de l'Hospitalet. CSI (2016) **Nou!**
Hospital Sociosanitari de Mollet (2014)
Hospital Sociosanitari Mutuam Girona (2015)
Hospital Sociosanitari Mutuam Güell (2015)
Hospital Universitari de Bellvitge (2002)
Hospital Universitari de Tarragona Joan XXIII (2004)
Hospital Universitari Doctor Josep Trueta de Girona (2003)
Hospital Universitari Germans Trias i Pujol (2002)
Hospital Universitari MútuaTerrassa (2012)
Hospital Universitari Sagrat Cor (2014)
Numància Salut Mental. Parc Sanitari Sant Joan de Déu (2016) **Nou!**
Pius Hospital de Valls (2004)

Clínica Terres de l'Ebre (2009)
Fundació Hospital Sant Jaume de Manlleu (2009)
Fundació Privada Hospital de Mollet (2005)
Fundació Privada Hospital Sant Jaume d' Olot (2004)
Fundació Sant Hospital (La Seu d'Urgell) (2007)
Hospital Comarcal del Pallars (2010)
Hospital de la Santa Creu (Jesús-Tortosa) (2009)
Hospital de la Santa Creu de Vic (2009)
Hospital de Palamós. Serveis de Salut Integrals (2008)
Hospital de Viladecans (2005)
Hospital - Parc de Salut Mar (2001)
Hospital General de l'Hospitalet - Consorci Sanitari Integral (2003)
Hospital Universitari Arnau de Vilanova, Lleida (2002)
Hospital Universitari Sant Joan de Reus (2003)
Institut Català d'Oncologia. Badalona (2002)
Institut Català d'Oncologia. Girona (2003)
Parc Hospitalari Martí i Julià - Institut d'Assistència Sanitària (2010)
Sant Joan de Déu, Serveis Sociosanitaris (2009)

Benito Menni CASM (2011)
Centre d'Atenció Integral Hospital Dos de Maig (2002)
Consorti Sanitari de l'Anoia (2005)
Fundació Hospital de l'Esperit Sant (2003)
Hospital Casa de Maternitat (Clínic) (2005)
Hospital Comarcal d'Ampostà (2009)
Hospital Comarcal del Ripollès (Campdevàno) (2004)
Hospital de la Santa Creu i Sant Pau (2004)
Hospital de Mataró - Consorti Sanitari del Maresme (2001)
Hospital de Sant Rafael (2005)
Hospital de Terrassa CST (2005)
Hospital Residència Sant Camil - Consorti Sanitari del Garraf (2005)
Hospital Sant Joan de Déu - Althaia, Xarxa Assistencial Manresa (2004)
Hospital Sant Joan Déu, Esplugues de Llobregat (2003)
Hospital Santa Maria (2007)
Hospital Univ. de Traumatologia i Rehabilitació, Vall d'Hebron (2002)
Hospital Universitari Maternoinfantil de la Vall d'Hebron (2005)
Hospital Verge de la Cinta de Tortosa (2004)
Parc Sanitari Sant Joan de Déu (2010)

Clínica Sant Josep - Althaia, Xarxa Assistencial de Manresa (2004)
Hospital Plató Fundació Privada (2008)
H. Univ. de Vic - Osona Salut Mental - Clínica de Vic (CHVic) (2003)

Centre Hospitalari - Althaia, Xarxa Assistencial de Manresa (2004)
Institut Català d'Oncologia - L'Hospitalet (1997)
Fundació Hospital Asil de Granollers (2006)
Hospital Clínic i Provincial de Barcelona (2005)
Hospital Universitari General de la Vall d'Hebron (2005)

Membres GOLD Forum de la Xarxa Internacional

* entre parèntesi l'any d'incorporació a la XCHSF

ACTIVITATS 2016

Avaluació de la prevalença del consum de tabac als hospitals

Durant el 2016, quinze hospitals de la Xarxa han realitzat l'enquesta de prevalença de consum de tabac entre els treballadors dels següents centres sanitaris:

Clínica del Vallès

Hospital General de Catalunya

Hospital Universitari Sagrat Cor

Centre Hospitalari. Althaia

Clínica Sant Josep. Althaia

Hospital Sant Joan de Déu. Althaia

Hospital de Sabadell. CS Parc Taulí

Benito Menni CASM

Centre Dr. Emili Mira. Parc de Salut Mar

Hospital de Figueres Fundació Privada

Hospital Sant Joan Déu, Esplugues de Llobregat

Hospital Sociosanitari Mutuam Güell

Hospital Sagrat Cor de Martorell

Hospital de Palamós

Hospital Universitari Sant Joan de Reus

Xarxa Hospitals Sense Fum **CONSUM DE TABAC ENTRE ELS PROFESSIONALS SANITARIS 2016**

Hospital _____ Codi _____

1. Edat anys

2. Sexe Dona Home

3. A quin col·lectiu o grup pertany?

Mèdic Infermeria Auxiliar d'infermeria
 Tècnic Personal administratiu Altres

4. Actualment, vostè fuma?

Sí, fumo diàriament [passar a pregunta 10] No, no he fumat mai [passar a pregunta 20]
 Sí, fumo ocasionalment [passar a pregunta 11] No, sóc ex-fumador/a (+6 mesos sense fumar) [passar a p.5]

5. Quin recurs o servei va utilitzar per a deixar de fumar? (resposta múltiple)

Servei d'ajuda proporcionada pel centre Centre d'Atenció Primària
 Ajuda telefònica / Internet Ajuda de la família
 Altres (especificar: _____) Cap

6. Quina quantitat de tabac fumava diàriament vostè abans de deixar-ho?

cigarretes/dia cigars ("puros")/dia
 cigarretes d'embotornada cigarretes electròniques (marquí només el fumava cigarretes electròniques)

7. A quina edat va començar a fumar regularment? anys

8. A quina edat va deixar de fumar? anys

9. Quantes vegades havia fet vostè l'intent de deixar de fumar? vegades [passar a pregunta 20]

10. Quina quantitat de tabac fumava diàriament?

cigarretes/dia cigars ("puros")/dia
 cigarretes d'embotornada cigarretes electròniques (marquí només el fumava cigarretes electròniques)

11. A quina edat va començar a fumar regularment? anys

12. Quan fuma vostè la primera cigarreta/cigar del dia?

< 5 minuts després de llevar-se 31-60 minuts després de llevar-se
 6-30 minuts després de llevar-se >60 minuts després de llevar-se

13. Alguna vegada fuma en alguna de les següents àrees del recinte? (resposta múltiple)

A la porta d'entrada principal
 A qualsevol àrea exterior dins del recinte del centre sanitari
 A qualsevol àrea exterior fora del recinte del centre sanitari
 A altres llocs (especificar: _____)
 No fumo durant la meua jornada laboral

14. Ha intentat deixar de fumar alguna vegada? Sí [passar a p.15] No [passar a p.17]

15. Quantes vegades ha intentat deixar de fumar? vegades

16. Ha rebut ajuda per a deixar de fumar per part del centre?

Sí No m'interessa No és accessible No m'hi ha cap

17. Li preocupen els efectes nocius del tabac envers la seva salut?

Sí, molt Bastant No gaire En absolut

18. Li preocupen els efectes nocius que el tabac pot provocar en la salut dels no fumadors exposats?

Sí, molt Bastant No gaire En absolut

Si us plau, tingui en compte les següents indicacions:
- Asseguri's de contestar totes les preguntes.
- Retingui la seva resposta dintre del requadre.
- Marqueix amb un cercle.
Moltes gràcies per la seva col·laboració!

Aquests hospitals han rebut suport de la Xarxa per calcular la mostra necessària, per escollir la mostra aleatòriament a partir dels registres de treballadors i per implementar l'enquesta en cada hospital segons la seva organització interna i recursos. La Xarxa s'ha encarregat de la informatització de les enquestes i de l'explotació bàsica de les dades, amb la confecció d'un informe que ha estat lliurat al coordinador de cada centre.

En aquest sentit, s'ha continuat utilitzant el model d'enquesta utilitzat des de l'any 2000, amb modificacions per incorporar tant l'exposició passiva (des de fa anys) com, més recentment, l'ús i opinions sobre les cigarretes electròniques. Des de la Xarxa es recomana que aquest qüestionari en paper es lliuri a la persona seleccionada i que el retorni en un sobre tancat, utilitzant la cadena de comandaments de cada centre. D'aquesta manera, es pot entrevistar en un temps raonable el nombre suficient de persones, sense la intervenció d'enquestadors ad hoc per a l'enquesta, la qual cosa afavoreix la seva realització amb una inversió mínima de recursos.

Posteriorment, la Xarxa s'encarrega de realitzar la informatització i l'anàlisi de dades, i l'informe corresponent als resultats més rellevants per a cadascun dels hospitals, a on es detalla la prevalença de consum de tabac entre els professionals, entre d'altres dades d'interès.

Avaluació de les activitats de control del tabac

Durant l'any 2016, 68 dels 80 centres adherits a la Xarxa (85%) han avaluat de manera autoreportada les mesures de control del tabac implementades al centre mitjançant el qüestionari Self-Audit. Des de la Xarxa es va facilitar la seva complementació, recordant amb una explicació acurada la manera de procedir (recomanem que s'ompli en els comitès o comissions d'Hospital Sense Fum, de forma consensuada per tots els membres) i d'incorporar els resultats a través del web de la Xarxa.

Durant els anys 2015 i 2016 la Xarxa ha participat en la revisió i reformulació dels estàndards de la Xarxa Internacional (ENSH-Global) i del qüestionari d'autoavaluació. Durant l'any 2016, es va realitzar la traducció al català dels estàndards i el qüestionari per a la seva utilització a la Xarxa Catalana. Aquesta revisió ha modificat el nombre d'estàndards (de 10 a 8) així com la puntuació màxima que es pot aconseguir: actualment 144 punts.

ENSH GLOBAL NETWORK FOR TOBACCO FREE HEALTH CARE SERVICES		Questionari Self-Audit Avaluació del nivell d'acompliment cap a un centre sanitari sense tabac			
Estàndard 1: Política de gestió i compromís					
1.1	La política del centre sanitari especifica clarament el compromís envers l'aplicació de tots els Estàndards de la ENSH-Global.	No / No implementat	Méns de la meitat implementat	Més de la meitat implementat	Si / Totalment implementat
1.2.1	El centre sanitari prohibeix l'excepció de patrocini i finançament de la indústria tabaquera.				
1.2.2	El centre sanitari prohibeix la venda de productes del tabac i de cigarretes electròniques o altres dispositius.				
1.3.1	Un directiu és responsable de la implementació de la política.				
1.3.2	La responsabilitat en la implementació de la política recau en tots els nivells i per a tots els seus aspectes.				
1.4.1	Els documents per la contractació dels empleats sol·liciten el seu compromís envers la política sense tabac del centre sanitari.				
1.4.2	Els contractes de serveis i externalitzacions requereixen el compromís dels empleats de les empreses subcontractades amb la política sense tabac del centre sanitari.				
1.5.1	L'estratègia i el pla d'acció del centre sanitari sense fum són desenvolupats i gestionats per un equip d'implementació.				
1.5.2	L'estratègia i el pla d'acció es revisen anualment tenint en compte els resultats del self-audit, del seguiment i de l'avaluació.				
1.6	S'assignen els recursos financers i humans d'acord amb l'estratègia i el pla d'acció.				
Estàndard 2: Comunicació					
2.1	S'informa a tot el personal, tant propi com subcontractats, sobre la política sense tabac del centre sanitari i dels serveis per deixar de fumar.	No / No implementat	Méns de la meitat implementat	Més de la meitat implementat	Si / Totalment implementat
2.2	S'informa a tots els usuaris sobre la política sense tabac del centre sanitari i dels serveis per deixar de fumar.				
2.3	S'informa a nivell comunitari, incloent grups específics, sobre la política sense tabac del centre sanitari i dels serveis per deixar de fumar.				
Estàndard 3: Formació					
3.1	Tot el personal, incloent els directius, participen en l'elaboració dels informes i les normes sobre la política sense tabac del centre.				
3.2	Tot el personal rep formació de com informar als fumadors i usuaris de cigarretes electròniques sobre la política sense tabac i dels serveis per deixar de fumar del centre sanitari.				
3.3	Tot el personal clínic rep formació sobre intervenció breu per motivar els fumadors i usuaris de cigarretes electròniques a deixar el seu consum.				
3.4	Tot el personal clínic clau rep formació sobre tècniques motivacionals per deixar de fumar, segons les millors pràctiques basades en l'evidència científica.				
Estàndard 4: Identificació, diagnòstic i suport per deixar de fumar					
4.1	Tots els fumadors i usuaris de cigarretes electròniques s'identifiquen sistemàticament i es diagnostica i registra el seu grau de dependència/addicció.	No / No implementat	Méns de la meitat implementat	Més de la meitat implementat	Si / Totalment implementat
4.2	S'identifiquen i registren tots els usuaris exposats al fum ambiental del tabac o a l'aerosol de la cigarreta electrònica.				
4.3	La informació sobre el risc del consum de tabac (incloent cigarretes electròniques) i sobre els mètodes per deixar de fumar és a l'abast dels fumadors i dels professionals.				
4.4.1	Tots els fumadors i usuaris de cigarretes electròniques reben consell breu segons les millors pràctiques amb evidència científica.				
4.4.2	Es registren totes les intervencions per motivar els fumadors i usuaris de cigarretes electròniques a deixar el seu consum.				
4.5	Tots els fumadors i usuaris de cigarretes electròniques i aquelles persones exposades al fum ambiental del tabac o a l'aerosol tenen les seves necessitats identificades i registrades en el pla terapèutic.				
4.6	Tots els fumadors i usuaris de cigarretes electròniques tenen accés al servei per deixar de fumar que proporciona tractament d'acord a les millors pràctiques basades en l'evidència científica.				

La puntuació mitjana del SAQ de 2016 va ser de 71,9, un cop estandarditzat el seu valor a 100 per poder comparar amb les puntuacions d'anys anteriors en què la puntuació màxima era diferent. Les puntuacions dels centres varien molt segons el grau d'implementació del projecte d'hospital sense fum, amb centres amb puntuacions properes al màxim i, en canvi, puntuacions baixes en centres novells o en centres en els que el projecte s'ha descuidat. La mitjana del SAQ el 2016 ha disminuït respecte els anys precedents, posant de manifest tant la incorporació de nous centres en els darrers tres anys com el recent canvi de l'escala.

Puntuació mitjana estandaritzada (a 100) del SAQ (2004-2016)

Canvi d'estructura i puntuació del SAQ:

A: 99 punts | B: 102 punts | C: 168 punts | D: 144 punts

Programes de Deshabitació Tabàquica

PDT Treballadors

Actualment, un 71,2% dels hospitals de la Xarxa (57/80) ofereixen ajuda per deixar de fumar als seus treballadors i treballadores. El nombre de treballadors tractats durant el 2016 ha estat de 498 i la seva distribució per hospitals es mostra a continuació. 8 centres no han inclòs cap treballador/a en el PDT durant l'any 2016, i el total de treballadors atesos ha estat de 498:

Althaia, XAM - H. Sant Joan de Déu	7
Althaia, XAM - Centre Hospitalari	0
Althaia, XAM - Clínica Sant Josep	0
Benito Menni CASM	48
Clínica Girona	0
Clínica Terres de l'Ebre	4
Consorci Sanitari de l'Anoia	2
Consorci SocioSanitari de Vilafranca	1
CSI - Hospital Sant Joan Despí Moisès Broggi	5
CSI - Centre d'Atenció Integral H. Dos de Maig	1
CSI - Hospital General de l'Hospitalet	10
CSM - Hospital de Mataró	8
Fundació Hospital de l'Esperit Sant	2
Fundació Privada Hospital Asil de Granollers	17
Fund. Privada Hospital de Mollet	0
Hospital Clínic i Provincial de Barcelona (2 centres)	55
Hospital Comarcal d'Ampostà	2
Hospital Comarcal de l'Alt Penedès	3
Hospital Comarcal del Ripollès (Campdevàrol)	0
Hospital Comarcal Móra d'Ebre	3
Hospital de la Santa Creu i Sant Pau	13
Hospital de Palamós - SSI	6
Hospital de Sabadell. Corp. Sanitària Parc Taulí	53
Hospital de Sant Pau i Santa Tecla de Tarragona	0
Hospital de Sant Rafael	2
Hospital de Terrassa - CST	5
Hospital Municipal de Badalona	3
Hospital Plató Fundació Privada	9
Hospital Sant Joan Déu, Esplugues de Llobregat	12
Hospital Santa Maria, Lleida	No reportat
Hospital Univ. Arnau de Vilanova	1
Hospital Univ. de Bellvitge	No reportat
Hospital Univ. de Tarragona Joan XXIII	2
Hospital Univ. General Vall d'Hebron (3 centres)	30
Hospital Univ. Doctor Josep Trueta	9
Hospital Univ. Germans Trias i Pujol	40
Hospital Univ. Mútua Terrassa	13
Hospital Univ. Sant Joan de Reus	7
Hospital Verge de la Cinta de Tortosa	16
Hospital Residència Sant Camil - CSGarraf	4
Hospital Sant Joan de Déu. Martorell	0
idcSalud - Clínica del Vallès	6
idcSalud - Hospital General de Catalunya	3
Institut Català d'Oncologia. Badalona	5
Institut Català d'Oncologia. Girona	3
Institut Català d'Oncologia. L'Hospitalet	42
Parc Hospitalari Martí i Julià. IAS	15
Parc Salut Mar. Hospital del Mar	19
Parc Salut Mar. Hospital de l'Esperança	4
Parc Salut Mar. C.A. Dr. Emili Mira	2
Parc Salut Mar. Centre Fòrum	2
Parc Sanitari Sant Joan de Déu	2
Pius Hospital de Valls	0
Sant Joan de Deu, Serveis Socio-sanitaris	2

498
treballadors
tractats

PDT Pacients hospitalitzats

Un 56,2% dels hospitals de la Xarxa (45/80) porten a terme intervencions sobre el consum de tabac dels pacients ingressats. El nombre de pacients tractats ha estat de 7.400 i la seva distribució per hospital es mostra a continuació:

Althaia, XAM - HOSPITAL Sant Joan de Déu	97
Althaia, XAM - Clínica Sant Josep	20
Benito Menni CASM	423
CH Vic - Hospital Univ. de la Santa Creu de Vic	765
CH Vic - Hospital Univ. Sant Jaume de Manlleu	20
Clínica Terres de l'Ebre	56
CSI - Hospital de Sant Joan Despí Moisès Broggi	43
CSI - Hospital Dos de Maig	25
CSM - Hospital de Mataró	1965
Corporació SMiS: HOSPITAL Comarcal de Blanes	25
Corporació SMiS: Sant Jaume de Calella	67
Fundació Hospital de l'Esperit Sant	44
Fundació Privada Hospital Asil de Granollers	98
Fundació Privada Hospital de Mollet	114
Hospital Clínic i Provincial de Barcelona (2 centres)	471
Hospital Comarcal d'Ampostà	13
Hospital Comarcal del Pallars	No reportat
Hospital Comarcal del Ripollès (Campdevàrol)	15
Hospital de la Santa Creu i Sant Pau	603
Hospital de Palamós. SSI	32
Hospital de Sabadell - Corp. Sanitària Parc Taulí	161
Hospital de Sant Pau i Santa Tecla, Tarragona	8
Hospital de Sant Rafael	263
Hospital de Terrassa - CST	57
Hospital de Viladecans	8
Hospital Plató Fundació Privada	19
Hospital Sant Joan Déu, Esplugues de Llobregat	97
Hospital Santa Maria, Lleida	No reportat
Hospital Sociosanitari de Mollet	15
Hospital Univ. de Bellvitge	212
Hospital Univ. Doctor Josep Trueta	114
Hospital Univ. General Vall d'Hebron (3 centres)	394
Hospital Univ. Germans Trias i Pujol	12
Hospital Univ. Mútua Terrassa	384
Hospital Univ. Sant Joan de Reus	66
Hospital Verge de la Cinta de Tortosa	97
Hospital General de Catalunya	3
Hospital Residència Sant Camil - CSGarraf	150
Hestia Duran i Reynals	184
Institut Català d'Oncologia. Badalona	15
Institut Català d'Oncologia. L'Hospitalet	47
Parc Sanitari Sant Joan de Déu	198

7.400 pacients hospitalitzats tractats

PDT-sm

Dotze hospitals participen al programa de tabaquisme en pacients ingressats en unitats de salut mental. La totalitat dels fàrmacs aportats per l'Agència de Salut Pública de Catalunya es destinen a aquest programa i es dispensen exclusivament a aquells pacients motivats per deixar a fumar i després de l'alta hospitalària.

Des del seu inici al 2013, s'han inclòs 315 pacients en aquest programa.

Durant l'any 2016 s'han inclòs 102 pacients.

La distribució del nombre de pacients intervinguts amb subministrament de fàrmacs per hospital és el següent:

Hospital	Pacients 2013	Pacients 2014	Pacients 2015	Pacients 2016	Total pacients des de l'inici
Althaia	1	2	5	0	8
Bellvitge	3	8	2	2	15
Clínic	-	6	10	8	24
Joan XXIII	7	17	14	8	46
Mataró	4	4	4	0	12
Mútua Terrassa	-	16	12	16	44
Sant Pau	9	25	44	41	119
Vall Hebron	-	5	2	0	7
CSTerrassa	-	2	2	4	8
Benito Menni	-	2	7	14	23
Sta. Maria de Lleida	-	-	-	6	6
Mollet	-	-	0	3	3
TOTAL	24	87	102	102	315

102 pacients tractats durant l'any 2016

315 pacients tractats des de l'inici del programa

TControl.

Nou aplicatiu informàtic pel seguiment de pacients

Des de la Xarxa sempre s'ha donat una gran importància al tractament dels pacients fumadors als hospitals i seguiment. Avaluar l'efectivitat de la intervenció per la deshabituació és molt important i cal disposar d'eines per fer-ho. Als inicis de la Xarxa es va dissenyar el software PDT, que ha quedat envellit i ja no respon a les necessitats actuals.

El **TControl** és una nova eina que ha estat desenvolupant el Francesc Abella (psicòleg de l'Hospital Santa Maria de Lleida) juntament amb el Francesc Solsona i el Jordi Vilaplana (enginyers informàtics de la Universitat de Lleida). Actualment la Xarxa està adaptant aquesta eina per fer-la a mida dels hospitals que en són membres. Aquesta aplicació, basada en internet, servirà per fer el registre de les intervencions de pacients, tant ingressats com ambulatoris, facilitarà el dia a dia amb els pacients i permetrà disposar a cada hospital i a la coordinació de la Xarxa de les dades recollides de forma més eficient que fins ara.

Concretament, a banda de registrar les dades del pacient i portar al dia el seu seguiment, el **TControl** ajudarà a portar una relació més estreta amb els pacients: es poden enviar missatges automàtics o personalitzats (a través d'una app pròpia pel mòbil), crear alarmes per al seguiment i disposar i analitzar de les dades dels pacients (a cada hospital) d'una manera senzilla.

Al desembre del 2016 es va convocar una reunió per presentar l'eina i demanar la participació en una prova pilot i posterior ajustament d'aquesta eina (software i app mòbil) a un grup de referents dels hospitals: Vall d'Hebron, Sant Joan de Reus, Althaia, Clínica del Vallès, Hospital General de Catalunya i ICO l'Hospitalet.

Es té previst que la prova pilot comenci al març de 2017 i s'avaluï al juny de 2017, per poder ser presentada als usuaris potencials al febrer de 2018. Podeu observar les accions previstes al següent cronograma:

ACCIÓ	Any 2016			Any 2017												Any 2018		
	O	N	D	G	F	M	A	M	J	J	A	S	O	N	D	G	F	M
PREPARACIÓ																		
Proposta d'adaptació a les necessitats dels hospitals de la Xarxa.	■	■																
Revisió del software amb els canvis proposats per la Xarxa.		■	■	■	■													
Presentació del projecte als participants de la prova pilot.			■															
IMPLEMENTACIÓ DE LA PROVA PILOT																		
Registre dels pacients mitjançant el software per part dels hospitals .						■	■	■	■	■								
Comunicació d'incidències i/o dubtes. Resolució problemes.						■	■	■	■	■								
DEVOLUCIÓ. DISCUSSIÓ DE L'EXPERIÈNCIA																		
Reunió amb els participants per fer el retorn de l'experiència.									■	■								
Informe resum de la prova pilot.									■	■	■	■	■					
AVALUACIÓ DE LA UTILITAT DE LA EINA																		
Valoració final del software i estratègia de projecció futura.												■	■					
Nova adaptació del software i imatge.												■	■	■	■	■	■	■
Presentació del software als usuaris potencials.																■	■	■

■ Implementació de l'acció   ■ Elasticitat temporal possible de l'acció

Grup de treball Tabac i Salut Mental

En el decurs de l'any 2016 s'han realitzat tres reunions del grup: 19/2/2016, 17/6/2016 i 30/9/2016.

El 22 de gener del 2016 es va celebrar la IV Jornada de Tabac i Salut Mental, 5 anys de salut mental sense fum a la sala d'actes del Pavelló Ave Maria del Departament de Salut de la Generalitat de Catalunya.

9:30 5 anys de salut mental sense fum. Impacte en els serveis assistencials

Esteve Fernández. Coordinador de la Xarxa Catalana d'Hospitals sense Fum. Cap de la Unitat de Control del Tabac. Institut Català d'Oncologia
Antoni Gual. Cap de la Unitat d'Addiccions. Hospital Clínic de Barcelona
La implementació de la llei del tabac en temps de crisi
Cristina Molina. Directora del Pla Director de Salut Mental i Addiccions

10:00 Quan l'adéu no és un arreuveure... 5 anys després de la reforma de la llei del tabac

Carmen Cabezas. Subdirectora general de Promoció de la Salut. Agència de Salut Pública de Catalunya. Departament de Salut. Generalitat de Catalunya

Taula de debat

10:30 El tabac en els dispositius de salut mental. Una visió realista

Moderador: Antoni Gual. Cap de la Unitat d'Addiccions. Hospital Clínic de Barcelona

Unitats d'Aguts. Isabel Feria. Infermera en Salut Mental. Hospital Benito Menni
Unitats de Mitjana i Llarga Estada. Montserrat Contel. Psicòloga. Parc Sanitari Sant Joan de Déu
Hospitals de Dia. Concepció Martí. Infermera. Hospital de Mollet
Consultes Externes. Antònia Raich. Psicòloga. Althaia Xarxa Assistencial Universitària de Manresa

12:00 Descans

12:30 Taula rodona

Avenços i noves estratègies en tabaquisme

Moderador: Josep Maria Suelves. Cap del Servei de Prevenció i Control del Tabaquisme i de les Lesions. Agència de Salut Pública de Catalunya. Departament de Salut. Generalitat de Catalunya

Intervencions durant l'ingrés. Què passa a l'alta?

Cristina Pinet. Psiquiatra. Unitat de Drogodependències. Servei de Psiquiatria. Hospital de Sant Pau

Com estem de sensibilitzats els professionals? Una aproximació qualitativa

Sílvia Mondon. Psiquiatra. Unitat d'Addiccions. Hospital Clínic de Barcelona

Presentació de la guia de butxaca sobre intervenció en tabaquisme en pacients amb trastorns mentals

Montse Ballbè. Psicòloga. Xarxa Catalana d'Hospitals sense Fum. Institut Català d'Oncologia / Hospital Clínic de Barcelona

13:30 Ponència final

Desfent el nus cannabis-tabac. Com intervenir-hi?

Joseba Zabala. Metge de Salut Pública de l'Ajuntament de Vitoria-Gasteiz. ÉVICT Project

14:00 Cloenda

Joan Colom. Subdirector general de Drogodependències. Departament de Salut. Generalitat de Catalunya

S'edita i s'imprimeixen còpies de la guia de butxaca de tractament del tabac per persones amb trastorn mental: Vols ajudar a deixar de fumar?

A finals d'any s'ha fet una impressió de 3000 exemplars més.

Es reparteixen pels diferents Hospitals on cada membre del grup de treball presenta la guia, la reparteix i ho aprofita per parlar del tema del tabac amb la resta de l'equip de l'Hospital.

A principis de l'any 2016 ja van estar disponibles les tres guies elaborades pel grup de treball traduïdes al castellà. Es va fer difusió de la disponibilitat d'aquestes guies al CNPT, SEDET, Socidrogalcohol, la Sociedad Española de Psiquiatria, la Asociación Nacional de Enfermería de Salud Mental. S'organitza també al Col·legi Oficial de Psicòlegs de Catalunya una taula sobre tabac on es va presentar la guia d'intervenció clínica.

S'ha aconseguit introduir en la formació obligatòria dels residents de primer any de salut mental de Catalunya (pels col·lectius mèdic, infermeria, psicologia i forenses) un curs sobre maneig del tabac en pacients amb trastorns mentals. El curs es va impartir el 4 de maig de 16 a 19 hores amb tres docents del grup de treball (infermer, psicòleg i psiquiatre). El curs s'anirà repetint cada any amb rotació de docents del grup de treball.

S'està elaborant un article amb els resultats de l'enquesta als residents assistents al curs anteriorment esmentat sobre consum de tabac i alcohol i la intervenció sobre aquestes substàncies en els seus pacients segons la formació rebuda durant la carrera universitària. S'intentarà publicar a la revista Adicciones en primera opció. Es va presentar un pòster amb aquests resultats a la II Jornada de Prevenció i Control del Tabaquisme de la Catalunya Central (Vic, 21 d'octubre).

S'ha publicat l'article sobre la història i estratègia del grup de treball a la revista Gaceta Sanitaria:

Ballbè M, Gual A, Nieva G, Saltó E, Fernández E, Smoking and Mental Health Working Group. Deconstructing myths, building alliances: A networking model to enhance tobacco control in Hospital mental health settings. Gaceta Sanitaria. 2016; 30(5):389-92.

S'ha fet difusió també de les activitats del grup en format pòster al IV Congrés Català d'Infermeria de Salut Mental (11-13 de maig, Vic).

Al congrés de Socidrogalcohol (Alacant, 10-12 març 2016) es va celebrar una taula organitzada pel grup de treball: Tabaco y Salud Mental: ¿Dónde estamos tras cinco años desde la entrada en vigor de la ley 42/2010?

Les ponències van tractar sobre, a) el programa PDT-sm, b) les barreres dels professionals de la salut mental envers la intervenció en tabaquisme i c) el tractament de la vareniclina en pacients amb trastorn mental.

Se segueix fent difusió de les activitats del grup i sobre el tema del tabac en l'àmbit de la salut mental a través del compte de Twitter del grup de treball: @psychonicotine, el qual compta actualment amb 196 seguidors.

Treballs en curs:

- Traducció a l'anglès de la guia: Guia d'intervenció clínica en el consum de tabac en pacients amb trastorn mental. Ja està traduïda a l'anglès i falta actualitzar i revisar.
- Creació d'un material psicoeducatiu sobre el tabac per a utilitzar en grups de pacients a unitats de salut mental.
- Estudi qualitatiu amb grups focals de detecció de barreres dels professionals de la salut mental envers la intervenció en tabaquisme en els seus pacients.
- Estudi quantitatiu sobre detecció de barreres dels professionals envers la intervenció en tabaquisme en pacients amb trastorns mentals en unitats d'aguts / "Audit" de les intervencions en tabac que es fan a les unitats d'aguts.

Formació de la XCHSF

Cursos presencials

Durant el 2016 s'han realitzat set cursos presencials, en dos dels quals se n'han fet dues edicions donada la demanda de professionals. Aquests cursos són de nivell intermedi i avançat i estan acreditats pel Consell Català de Formació Continuada:

- 27/abril - **Bases motivacionals per ajudar a deixar de fumar.** Durada: 5 hores.
Formadora: Gemma Nieva
Participació: 28 assistents
- 27/maig - **Abordatge en grup en l'atenció del tabaquisme.** Durada: 5 hores.
Formadores: Gemma Nieva i Eulàlia Masachs
Participació: 18 assistents
- 10/juny - **Estratègies per a la prevenció de recaigudes.** Durada: 5 hores.
Formador: Antoni Baena
Participació: 14 assistents
- 14/octubre i 4/novembre (2a edició) - **Abordatge en l'atenció al pacient fumador amb trastorn mental.** Durada: 6,5 hores.
Formadores: Antònia Raich i Sílvia Mondon
Participació: 29 assistents (18+11 respectivament)
- 28/octubre i 11/novembre (2a edició) - **Com realitzar un taller psicoeducatiu per a fumadors.** Durada: 5 hores. *Nou!*
Formador: Anna Riccobene
Participació: 37 assistents (17+20 respectivament)
- 7/novembre - **Tabaquisme 2.0: eines i recursos per a la consulta de tabac.** Durada: 5 hores. *Nou!*
Formador: Antoni Baena
Participació: 20 assistents
- 22/29 novembre - **Tractament multicomponent del tabaquisme en grups d'especial atenció.** Durada: 10 hores. *Nou!*
Formadors: Antoni Baena i Josep Mª Sánchez
Participació: 15 assistents

Des de l'inici dels cursos presencials l'any 2006, s'ha anat diversificant l'oferta de cursos per donar resposta a les necessitats i demandes dels professionals que volen iniciar-se a l'abordatge del tabaquisme. Així mateix, cal esmentar que s'han incorporat tres nous cursos presencials al Cicle de Formació Continuada durant l'any 2016.

Durant l'any 2016, han assistit un total de 161 alumnes als cursos presencials:

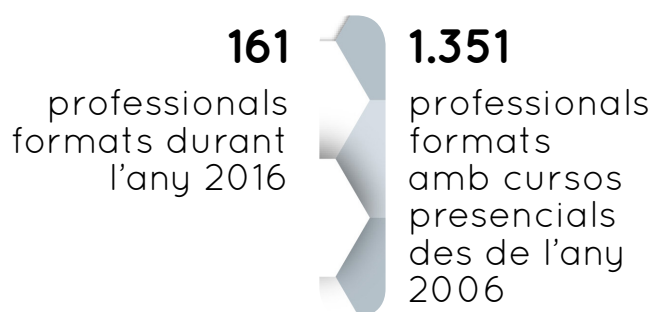
116 alumnes (72%) són professionals de 26 centres hospitalaris i sociosanitaris

45 alumnes (28%) pertanyen a 27 centres d'Atenció Primària, CAS i CASM.

Des de l'inici de la formació presencial l'any 2006 fins al 2016, un total de 1.351 professionals han estat formats amb els cursos presencials que ofereix la Xarxa.

Les enquestes de satisfacció dels assistents mostren uns alts nivells de satisfacció amb els nostres cursos, superiors al 80% de satisfacció, i pel que fa als formadors, superior al 85%.

[Els programes d'aquests cursos es recullen a l'Annex II]

Programa Formació de Formadors

A través d'aquest programa es capaciten professionals sanitaris a cada centre (referents) adherit a la Xarxa per tal que posteriorment puguin formar-ne d'altres en el seu mateix centre. Actualment hi ha 200 referents formats per a impartir els cursos de d'Intervenció Breu en Tabaquisme (2 hores de durada) en els seus Hospitals.

Durant el decurs del 2016, 8 hospitals han realitzat cursos d'Intervenció Breu en Tabaquisme a les seves dependències a través del programa Formació de Formadors. En total han estat 13 cursos realitzats amb 102 alumnes en total.

Des de l'inici del programa, a principis de l'any 2009, s'han format a través d'aquest programa 2.527 professionals.

*Tots els cursos de la Xarxa estan acreditats pel Consell Català de la Formació Continuada de les Professions Sanitàries.

Curs on-line

Durant l'any 2016 s'han realitzat quatre edicions més del curs "Intervenció breu en tabaquisme" que es va iniciar l'any 2015, amb 790 alumnes inscrits, dels quals 551 han finalitzat el curs (70%),

5a edició: 15 febrer - 15 març: 170 inscrits, finalitzen 136 (80%)

6a edició: 18 d'abril - 18 maig: 220 inscrits, finalitzen 159 (72%)

7a edició: 19 setembre - 19 octubre: 200 inscrits, finalitzen 138 (69%)

8a edició: 7 novembre - 7 desembre: 200 inscrits, finalitzen 118 (59%)

Del total dels 551 alumnes, 452 (80%) professionals pertanyen a 49 centres adherits a la Xarxa i els 99 restants (20%) a diversos Centres d'Atenció Primària, CAS i CASM.

Observem un alt grau d'interès per part dels professionals, ja que en cada edició la demanda d'alumnes és molt alta, i normalment en 3 dies les places queden exhaurides, fet que justifica la realització de diverses edicions al llarg de l'any.

Des de l'inici de la formació on-line l'any 2014 (amb una prova pilot a l'ICO) fins al 2016, un total de 1.195 professionals han estat formats en el curs bàsic i essencial que recomanem realitzar abans d'iniciar-se en els cursos presencials de nivell mig i avançat.

El curs pretén oferir una visió global sobre les tècniques i tractaments per a l'ajuda en la cessació tabàquica. En finalitzar el curs els participants són capaços de:

551

professionals
formats amb
el curs online
durant l'any
2016

- Conèixer la magnitud de l'epidemiologia i les conseqüències del consum de tabac.
- Valorar i diagnosticar el pacient fumador.
- Conèixer com oferir ajuda al pacient fumador en funció de les seves característiques.
- Aprendre les intervencions i estratègies efectives en la cessació tabàquica.

El curs està estructurat en 4 mòduls:

Mòdul 1. El tabac com a problema de salut pública. Breu presentació de la magnitud i l'impacte del tabac.

Mòdul 2. Diagnòstic del fumador a la nostra societat. Eines per a valorar la dependència del fumador a la nicotina i la motivació per deixar de fumar.

Mòdul 3. Nivells d'intervenció. Introducció als nivells d'actuació sobre el fumador, amb èmfasi en el model d'abordatge al fumador de les 5As.

Mòdul 4. Tractament. Presentació dels tractaments d'eficàcia provada per al control de la síndrome d'abstinència i les recaigudes.

Col·laboració amb la ENSH-Global

Com a membre de la ENSH-Global, la Xarxa Catalana d'Hospitals sense Fum ha participat en diverses reunions telefòniques de treball amb l'objectiu de revisar els Estàndards pels quals es regeixen els Hospitals i centres sanitaris que formen part d'aquesta xarxa internacional. L'objectiu de les reunions ha estat posar en comú la diversitat de dinàmiques en les polítiques del control del tabac dels països dels diferents membres de la Xarxa, desembocant en un document únic (disponible al web de la ENSH-Global).

D'altra banda, durant l'any 2016 la Xarxa també ha estat involucrada en la renovació del procés GOLD Forum, realitzant reunions periòdiques d'actualització de materials i procediments.

A partir de l'agost, un membre de la coordinació de la Xarxa va participar activament

GOLD Forum 2016

com a jurat d'un dels candidats presentats al GOLD Forum 2016, realitzant l'avaluació i validació del projecte, així com les reunions necessàries per posar en comú les decisions empreses. Aquestes reunions online es realitzen amb la coordinació de la ENSH i el grup de membres del jurat per avaluar els diferents projectes dels candidats presentats a mesura que es va avançant en el procés.

En el marc del GOLD Forum 2016, la Xarxa Catalana ha presentat a cinc hospitals com a candidats a obtenir l'OR:

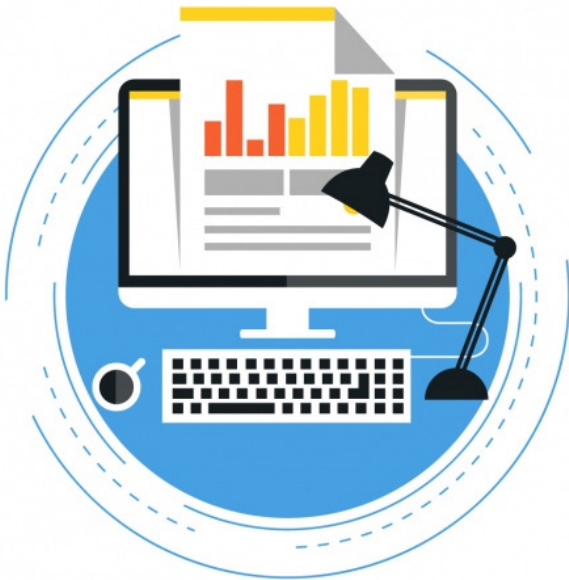
- Clínica Sant Josep Althaia
- Hospital Universitari de Vic
- Hospital de Traumatologia i Rehabilitació de la Vall d'Hebron
- Hospital de Campdevàrol
- Institut Català d'Oncologia, l'Hospitalet (renova l'OR atorgat al 2012)

Concretament, des de la coordinació de la Xarxa s'ha participat en diverses reunions, tant presencials com telefòniques per orientar en l'elaboració dels documents que es requereixen per a la presentació dels projectes dels hospitals. Amb aquells candidats que ho van necessitar, es va realitzar una reunió presencial de presentació de la candidatura. A més a més, durant tot el procés s'ha anat orientant en l'elaboració de la documentació a presentar, i s'ha actuat d'interlocutor amb la coordinació de la ENSH-Global quan ha estat necessari.

Aquells hospitals seleccionats pel jurat internacional que avalua els projectes, seran presentats durant la *pre-conference* del Congrés anual de l'HPH a Viena, el 12 d'abril del 2017.

Coordinació general dels hospitals de la Xarxa

S'ha atès telefònicament i per correu electrònic sobre diferents aspectes a la major part dels centres de la Xarxa. S'han realitzat reunions de seguiment del desenvolupament del Projecte. També, s'han dut a terme reunions d'informació i assessorament als centres interessats a adherir-se a la Xarxa per tal de donar a conèixer el procés d'adhesió, així com la metodologia i les activitats a emprendre per començar el projecte sense fum en els seus centres.

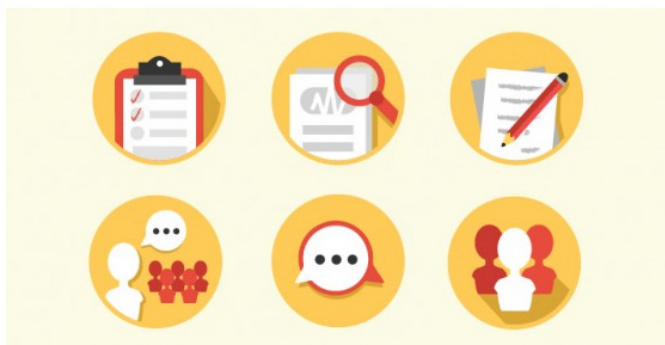
Reunions telefòniques de seguiment

Prèviament, s'envia al coordinador del projecte una fitxa tècnica que recull la situació i resultats dels compromisos clau per a la valoració conjunta del desenvolupament del projecte Hospital Sense Fum amb la coordinació de la Xarxa. Els aspectes valorats en aquesta fitxa han estat:

Enquesta - SelfAudit - Senyalització i signes de consum - PDT pacients - PDT treballadors - Formació - Comunicació amb la Xarxa - Dia Mundial sense Tabac - Suport per desplegar el Projecte - Recursos

Els hospitals amb els que s'ha treballat han estat:

- Hospital Sant Joan de Despí, Moisès Broggi
- Hospital Universitari Sant Joan de Reus
- Hospital de Viladecans
- Hospital de Figueres, Fundació Privada
- Hospital del Marc, Parc Salut Mar
- Hospital de l'Esperança, Parc Salut Mar
- Centre Fòrum, Parc Salut Mar
- Hospital Centre Emili Mira, Parc Salut Mar
- Clínica Girona
- Hospital de Sabadell, Parc Taulí
- Fundació Privada, Hospital de Mollet
- Pius Hospital de Valls
- Hospital Universitari de Tarragona Joan XXIII
- Badalona Serveis Assistencials

Reunions de seguiment presencials

De la mateixa manera que amb les reunions telefòniques, prèviament s'envia al coordinador del projecte una fitxa tècnica per tal que reculli la informació i els resultats a fi de valorar-ho conjuntament durant la visita. Els hospitals visitats han estat:

- Institut Català d'Oncologia (ICO) Girona
- Hospital Universitari Dr. Josep Trueta
- Fundació Privada Hospital Sant Jaume d'Olot

Reunions de presentació del projecte i acollida al nou centre

Durant el mes de novembre es va visitar i fer reunió amb el Comitè promotor de l'Hospital de la Mercè, Germanes Hospitalàries.

Reunió amb centre interessat

El mes de setembre es va visitar per presentar la Xarxa i animar a adherir-se la Fundació Pere Mata, Terres de l'Ebre.

Paral·lelament durant tot el 2016, s'ha dut a terme una tasca de comunicació directa amb els hospitals de la Xarxa mitjançant correu electrònic i via telefònica per informar sobre jornades d'interès científic, informació sobre el qüestionari SelfAudit, revisió d'estàndards de la xarxa internacional, cigarretes electròniques, formació en tabaquisme, etc.

Pel que fa al web de la Xarxa s'ha mantingut una actualització acurada amb totes aquelles notícies rellevants i d'interès pels hospitals, així com una constant revisió del seu contingut, posant al dia els materials, les dades dels hospitals, donada d'alta de nous hospitals, etc. A més, aquest any s'ha elaborat i lliurat una fitxa tècnica a tots els centres per tal d'homogeneïtzar el contingut de la presentació del centre al web. Aquesta tasca d'actualització es té previst finalitzar-la durant l'any 2017.

Dia Mundial Sense Tabac i Setmana Sense Fum

Com cada any, des de la Xarxa hem animat als hospitals a celebrar el Dia Mundial sense Tabac durant el 31 de maig. Aquest any, diverses entitats coordinades per l'Agència de Salut Pública de Catalunya hem volgut compartir aquesta diada amb activitats que ajudin a reforçar el missatge comú i arribin amb més impacte i a un sector més ampli de la població.

Aquest any hem proposat celebrar la Setmana Sense Fum del 24 al 31 de maig. Les entitats implicades de manera conjunta hem estat: les Xarxes Catalanes d'Atenció Primària Sense Fum i la d'Hospitals sense Fum, la Xarxa d'Universitats Saludables, el Consell de Col·legis de Farmacèutics, la Societat Catalana de Salut Laboral, la Federació de Municipis de Catalunya, l'Associació Catalana de Municipis i les Diputacions.

S'ha adreçat als hospitals al web de la XVII Setmana Sense Fum a on hi havien propostes d'activitats i materials específics d'aquesta campanya, així com d'altres materials sobre tabaquisme. S'ha informat també de l'edició d'un pòster commemoratiu a on hi constaven els tres lemes que unifiquen els missatges de les diferents entitats participants:

- L'entorn és de tots, gaudim-lo sense fum!
- Passo de fumar, i tu?
- Decideix-te a deixar de fumar, avui és el dia

Una activitat d'aquesta Setmana Sense Fum, que ja es portava fent altres anys a Atenció Primària, ha estat una enquesta per conèixer l'opinió de la població en general sobre temes de tabaquisme i que va generar una nota de premsa. Es va encoratjar als hospitals a fer-ne difusió en el seu àmbit sobre aquesta enquesta i a realitzar-la tant entre els professionals sanitaris com entre els usuaris dels hospitals.

Un cop finalitzada la setmana Sense Fum es va demanar que emplenessin un formulari al web de recollida de les activitats, per tal d'analitzar l'impacte i fer-ne el seguiment.

D'altra banda, com cada any, s'ha assessorat i orientat als Hospitals en quant al Dia Mundial sense Tabac, el lema de l'OMS i les activitats que s'han dut a terme en anteriors ocasions, realitzant posteriorment un recull de les accions desenvolupades als centres (material disponible al web de la Xarxa).

Calendari Xarxa

Com cada any, s'ha elaborat i entregat als centres sanitaris el calendari que edita la Xarxa amb el lema 2016: Fes exercici i no fumis (també disponible al web).

A banda de ser un recurs útil i molt ben rebut per part dels hospitals de la Xarxa, el calendari i la seva distribució en els hospitals ajuda a donar visibilitat al projecte.

<http://www.xchsf.cat/comunicacions.php>

qTabac: Servei de consultes sobre intervencions en tabaquisme

El qTabac, va ser dissenyat i presentat com un servei que posava a l'abast de tots els professionals de la salut, informació sobre el control del tabac basada en les principals guies clíniques de referència amb gran acceptació dels usuaris.

Inicialment comptava amb 14 experts de l'àmbit sanitari de Catalunya pel seu Comitè Assessor d'Experts si bé cinc professionals d'arreu d'Espanya per ampliar el projecte territorialment: Francisco Camarellas, Marcos Garcia Rueda, Rodrigo Córdoba, Regina Dalmau i Ana María Furió. S'han fet avenços com disposar del web bilingüe en català i castellà.

En quant al número de consultes rebudes, el 2016 van ser 74, d'aquestes 13 van ser per telèfon directament i 7 per qüestions relacionades amb el seguiments de casos concrets. Les consultes més freqüentment realitzades han estat sobre l'ús de vareniclina en fumadors amb problemes cardiovasculars o prenent alguna medicació concomitant, principalment, per la tensió o la diabetes, si bé també per hipertiriodisme, etc. En general la tendència és a fer consultes sobre casos molt específics.

En relació al número de visites i usuaris del web, durant el 2016 van visitar qTabac 1.106 usuaris en 1404 sessions, el que vol dir que hi ha un 19,5% de rebot i un 77,3% de noves visites. Aquestes visites han consultat 5.992 pàgines en el 2016, més del doble del 2015 (2.377). Durant l'últim trimestre del 2016 es va fer una promoció del servei entre les professionals llevadores que ha fet augmentar les consultes sobre fumadores embarassades.

A la vegada, s'aprofita qualsevol esdeveniment o curs de la XCHSF per difondre el servei ja sigui formació o reunions, així com es va presentar un pòster al CNPT de València 2016.

Durant el 2016 s'ha començat a crear material nou i interactiu (videotutorials) sobre les FAQs més freqüents, a la vegada que augmentar l'activitat a les xarxes socials (principalment Twitter) i incloure la informació del servei en totes les comunicacions de la XCHSF, com ja s'està fent al PAPSF, així com amb la SCATT i els col·legis professionals (COPC, COMB i COIB principalment).

Trobada anual de la Xarxa

El 18 de novembre es va celebrar a la seu del Departament de Salut la XIV Trobada anual de la Xarxa Catalana d'Hospitals Sense Fum (XCHSF).

A la Trobada d'enguany vàrem comptar amb 48 assistents representants de 34 Hospitals de Catalunya i es va donar la benvinguda a 2 centres com a nous membres de la Xarxa (es va fer entrega de la placa identificativa d'Hospital Sense Fum als centres adherits des de l'última trobada):

- Hospital Sociosanitari de l'Hospitalet (Consorti Sanitari Integral).
- Numància Salut Mental (Parc Sanitari Sant Joan de Déu)

Els punts que es van presentar des de la coordinació de la Xarxa van ajudar a fer un balanç general de les accions dutes a terme durant l'any 2016 i presentar els objectius proposats per al 2017.

D'altra banda es va comptar amb la participació dels hospitals que es presenten al GOLD Forum process per aconseguir l'acreditació de membre OR que atorga l'ENSH-Global:

- Clínica Sant Josep Althaia
- Hospital Universitari de Vic
- Hospital de Traumatologia i Rehabilitació de la Vall d'Hebron
- Hospital de Campdevànol
- Institut Català d'Oncologia, l'Hospitalet

Finalment, la subdirectora general de Promoció de la Salut, Carmen Cabezas, va parlar sobre les realitats i reptes en el control del tabaquisme.

ORDRE DEL DIA	
10:00h	Benvinguda Josep M. Suelves, Cap del Servei de Prevenció i Control del Tabaquisme de l'Agència de Salut Pública de Catalunya Àngel Vidal, Adjunt a la Direcció General de l'Institut Català d'Oncologia Estat general de la Xarxa. Laura Antón Formació. Mercè Margalef Grup de Treball de Salut Mental i Tabac. Montse Ballbè Curs online. Yolanda Castellano Estudi de prevalença amb pacients. Cristina Martínez Objectius 2017. Esteve Fernández
12:00h	Cinc hospitals catalans cap a l'ORI Candidats 2016
13:00h	Realitats i reptes en el control del tabaquisme Carmen Cabezas, Subdirectora General de Promoció de la Salut. Agència de Salut Pública de Catalunya. Departament de Salut. Generalitat de Catalunya
13:45h	Cloenda Joan Guix, Secretari de Salut Pública

Suport i assistència a jornades

- *V Jornada de la Societat Catalana pel Control i Tractament del Tabaquisme*, al Caixa-Forum de Barcelona. 6 de febrer
- *VII Jornada de prevenció y control de tabaquismo del CNPT*. València, 22 abril
- *VIII Jornada de Tabaquisme del Vallès Oriental*. Mollet, 25 de novembre
- *II Jornada de la Xarxa de Prevenció i Control del Tabaquisme de la Catalunya Central*. Vic, 21 d'octubre
- *XIV Trobada anual de la Xarxa Catalana d'Hospitals Sense Fum*. Barcelona, 18 de novembre

Publicacions

Ballbè M, Gual A, Nieva G, Saltó E, Fernández E, Smoking and Mental Health Working Group.

Deconstructing myths, building alliances: A networking model to enhance tobacco control in Hospital mental health settings

Gaceta Sanitaria 2016; 30(5):389-92

IF: 1,509 Q3 Public, Environmental & Occupational Health

Martínez, C, Martínez-Sánchez, JM, Antón, L, Riccobene, A, Fu, M, Quirós, N, Saltó, E, Fernández, E, Grupo de coordinadores de los Hospitales de la Red.

Smoking prevalence in Hospital workers: meta-analysis in 45 Catalan Hospitals.

Gac Sanitaria 2016; 30(1):55-8.

IF: 1,509 Q3 Public, Environmental & Occupational Health

Raich A, Ballbè M, Nieva G, Cano M, Fernández T, Bruguera E, Fernández E.

Safety of Varenicline for Smoking Cessation in Psychiatric and Addicts Patients.

Substance Use & Misuse 2016 Apr 15;51(5):649-57.

IF: 1,133 Q4 16/18 Substance Abuse

Annexes

Annex I: Informe PDT-sm

PDT-sm: Seguiment any 2016

L'objectiu del programa PDT-sm és motivar la continuïtat de la intervenció en cessació tabàquica realitzada durant l'ingrés a unitats de psiquiatria un cop donat d'alta el pacient, enfortint la coordinació entre els dispositius Hospitalaris i ambulatoris respecte a aquesta intervenció.

El programa es va presentar als possibles Hospitals participants en una reunió informativa al maig del 2013.

Cada Hospital va elaborar el seu protocol d'intervenció seguint els criteris establerts per la coordinació del programa. El programa es va posar en marxa als Hospitals entre setembre de 2013 i el febrer de 2014.

Van ser onze els Hospitals que finalment es van incloure al programa:

- Althaia Xarxa Assistencial de Manresa
- Hospital Universitari de Bellvitge
- Hospital Universitari de Sant Pau
- Hospital Universitari Joan XXIII
- Benito Menni CASM
- Hospital Mútua de Terrassa
- Hospital de Mataró. CSDM
- Hospital Clínic de Barcelona
- Consorci Sanitari de Terrassa
- Hospital Santa Maria de Lleida
- Hospital de la Vall d'Hebron

Es va realitzar una reunió de seguiment al juny de 2014, com a primera posada en comú de fites aconseguides, dificultats i millores del programa. Al juliol del 2015 es va fer una segona reunió de seguiment.

Al setembre de 2015 es va decidir incloure també al programa els Hospitals de dia. D'acord amb això, a l'octubre del 2015 es va incorporar l'Hospital de Mollet.

Resultats

Per a aquest informe es presenten les dades de 10 hospitals.

Mostra

n=315

Edat (anys): 46,7 (DT 10,0)

Sexe: 60,8% homes

Cigarretes/dia: 26,5 (DT 12,4)

Edat d'inici: 16,3 (DT 4,9)

Intents previs: 1,0 (DT 1,4)

37,0% cap intent

57,1% entre 1 i 3 intents

5,9% més de 3 intents

Fagerström: 6,8 (DT: 2,2)

Richmond: 8,4 (DT: 1,5)

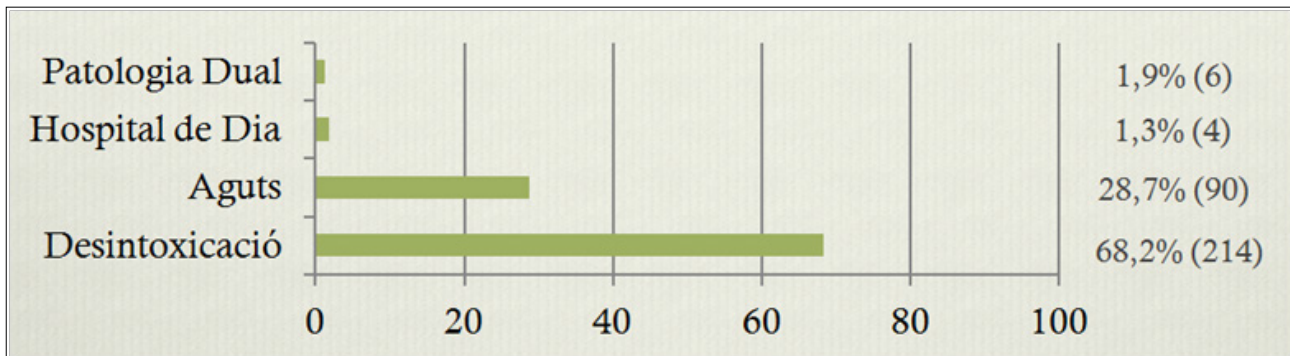
Carboximetria

Inici: 18,5 (DT: 14,4)

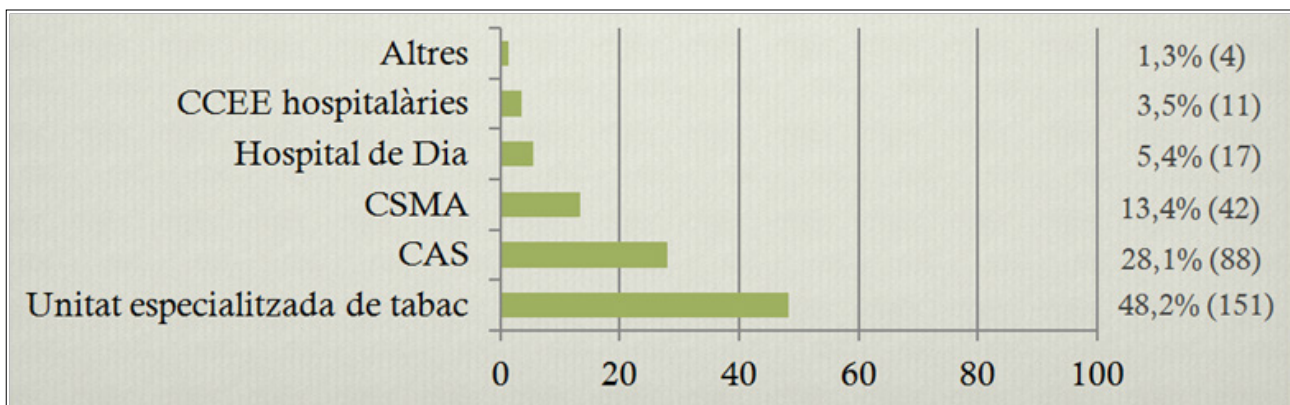
Alta: 1,9 (DT: 2,7)

Primera visita: 5,7 (DT: 6,8)

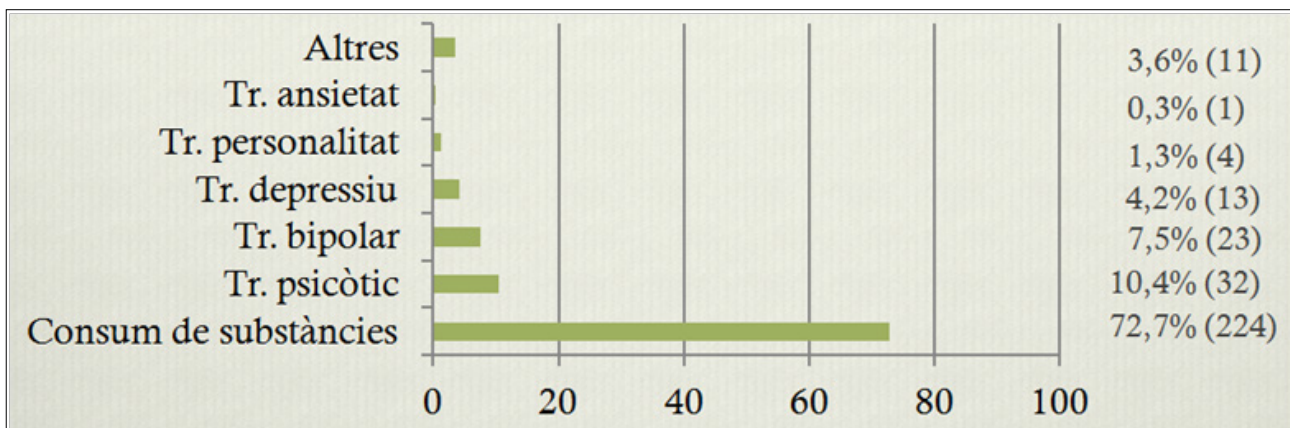
Tipus de dispositiu

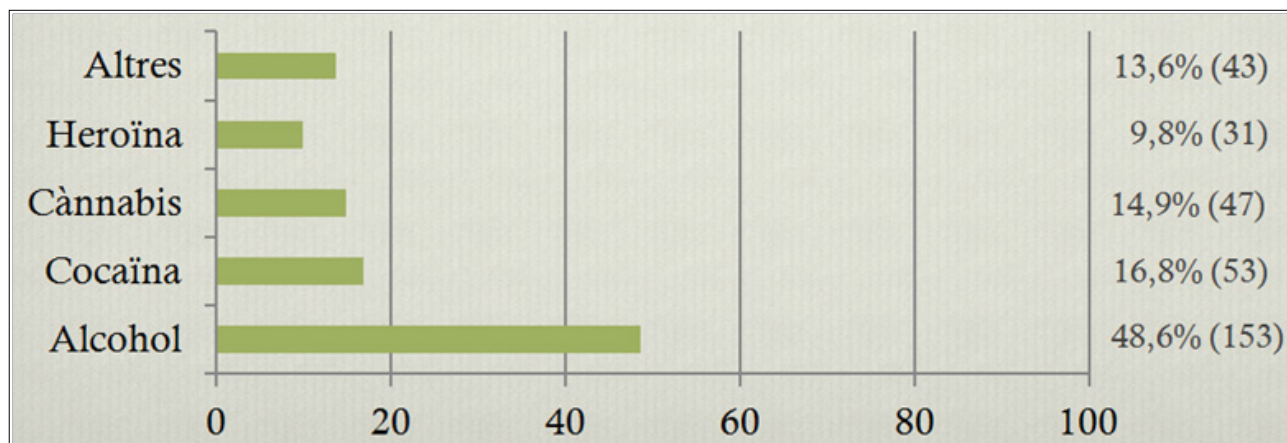
Dispositiu de derivació

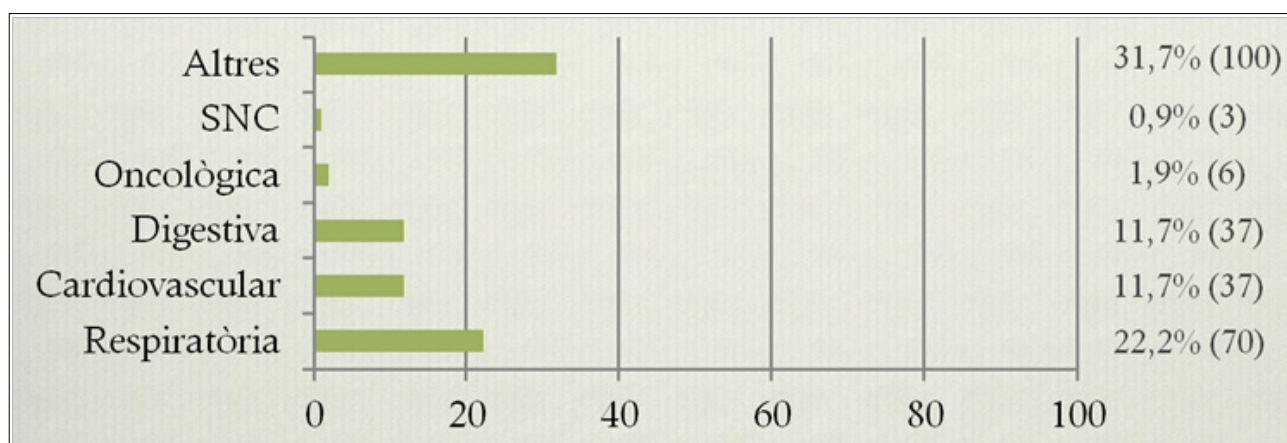
Diagnòstic principal

Consum d'altres tòxics (% de cada tòxic sobre el total de la mostra, n=315)

Patologia orgànica (% de cada patologia sobre el total de la mostra, n=315)

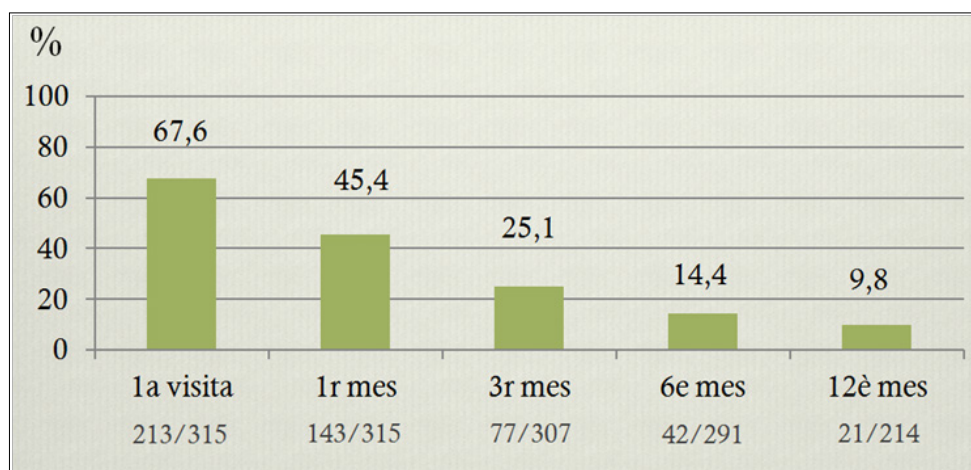
Durant l'ingrés

89,3%: pegats de TSN durant l'ingrés

75,9%: TSN oral durant l'ingrés

81,7% intervenció psicològica o psicoeducativa durant l'ingrés

% d'abstinència (N=315)

formació en tabaquisme

CURSOS PRIMER SEMESTRE 2016

MATRÍCULA GRATUÏTA PER A MEMBRES

**Xarxa
Catalana** | **Hospitals
Sense Fum**

**BASES MOTIVACIONALS
PER AJUDAR A DEIXAR DE
FUMAR**

27 d'abril 2016

Curs de cinc hores que capacita el personal sanitari a incrementar la motivació dels pacients per deixar de fumar.

Podreu aprendre a valorar la motivació del fumador per deixar de fumar i valorar l'autoeficàcia.

Sabreu com ajudar a les persones a assolir reptes i mantenir-se abstinents.

**ABORDATGE EN GRUP
EN L'ATENCIÓ DEL
TABAQUISME**

27 de maig 2016

Curs de cinc hores que forma els professionals sanitaris en la gestió de grups de persones que volen deixar de fumar.

Participant en aquest curs podreu conèixer dinàmiques grupals i les intervencions més efectives en control de tabaquisme per a grups de pacients.

**ESTRATÈGIES PER A LA
PREVENCIÓ DE
RECAIGUDES**

10 de juny 2016

Curs de cinc hores que prepara els professionals de la salut en la prevenció i reconducció de situacions de recaiguda.

Aquest curs us permetrà saber quines són les causes més habituals de recaiguda i conèixer quines són les intervencions eficaces que disminueixen els riscos.

També podreu reconduir les recaigudes per ajudar a la persona en el seu procés de tornar a deixar de fumar.

**Cursos acreditats pel Consell Català de Formació Continuada de les Professions Sanitàries

INSCRIPCIONS

www.xchsf.cat

Apartat Formació // Formació presencial

Complimenteu el formulari d'inscripció

Més informació: sensefum@iconcologia.net / 93 2607357

INSTITUT CATALÀ D'ONCOLOGIA

Sales de Formació – Planta 1

Granvia de l'Hospitalet 199-203

08908 L'Hospitalet de Llobregat (Barcelona)

formació en tabaquisme

CURSOS SEGON SEMESTRE 2016

MATRÍCULA GRATUÏTA PER A MEMBRES

**Xarxa
Catalana** | **Hospitals
Sense Fum**

**ABORDATGE EN
L'ATENCIÓ AL PACIENT
FUMADOR AMB
TRASTORN MENTAL**
14 d'octubre 2016

Curs de sis hores i mitja que capacita els professionals sanitaris en l'abordatge per la cessació tabàquica del pacient fumador amb trastorn mental.

Amb aquest curs podreu conèixer les intervencions més eficaces per a deixar de fumar en l'atenció a pacients amb malaltia mental.

Presentar i descriure l'abordatge psicològic i farmacològic per deixar de fumar.

I conèixer les estratègies més eficaces per implantar un centre de salut mental sense fum.

**COM REALITZAR UN
TALLER PSICOEDUCATIU
PER A FUMADORS?**
28 d'octubre 2016

Curs de quatre hores que capacita als professionals sanitaris a fer tallers teòrico-pràctics adreçats a fumadors per motivar-los a iniciar un intent d'abandonament.

Participant en aquest taller podreu conèixer el contingut teòric més adient a impartir en un taller.

Aprendre estratègies de comunicació per poder motivar els fumadors.

I disposar de material per utilitzar en els tallers (tests, fullletons, diapositives, etc.).

**TABAQUISME 2.0: EINES
I RECURSOS PER A LA
CONSULTA DE TABAC**
7 de novembre

Curs de sis hores i mitja que dona a conèixer i ensenya a utilitzar adientment diverses eines informàtiques relacionades amb la e-salut.

Amb aquest curs s'actualitza el coneixement sobre:

aspectes ètics de la intervenció a distància, la comunicació amb els e-pacients (programes de gestió i generació massiva d'emails)

programes de gestió de la informació o la planificació (citació bibliogràfica, creació i gestió de BBDD i enquestes, consulta de publicacions, gestió de idees, mindmaps, creació d'algorismes, gestió de projectes...)

i altres aspectes generals.

**TRACTAMENT
MULTICOMPONENT DEL
TABAQUISME EN GRUPS
D'ESPECIAL ATENCIÓ**
22/29 de novembre 2016

Curs de deu hores a on s'analitzaran les necessitats específiques de persones fumadores en situacions d'especial atenció.

Amb aquest curs podreu identificar les característiques biològiques, personals, i culturals que expliquen el comportament de persones en situacions especials de salut i la seva relació amb el consum de tabac.

Iniciar-se en el tractament farmacològic i no farmacològic dels fumadors.

Aportar eines per fer el seguiment, prevenció de recaigudes, relació d'ajuda i suport.

Establir els objectius terapèutics i dissenyar el tractament i el seguiment més adient.

**Cursos acreditats pel Consell Català de Formació Continuada de les Professions Sanitàries

INSCRIPCIONS

www.xchsf.cat

Apartat Formació // Formació presencial

Complimenteu el formulari d'inscripció.

Més informació: sensefum@iconcologia.net / 93 2607357

INSTITUT CATALÀ D'ONCOLOGIA

Sales de Formació – Planta 1

Granvia de l'Hospitalet 199-203

08908 L'Hospitalet de Llobregat (Barcelona)

Unitat de Control del Tabac

Centre Col·laborador de l'OMS per al Control del Tabac

Institut Català d'Oncologia, l'Hospitalet

Avinguda Granvia de l'Hospitalet, 199-203

08908 L'Hospitalet de Llobregat - Barcelona

Tel.: 93 260 73 57

Coordinador:

Esteve Fernández

Equip tècnic:

Laura Antón / Montse Ballbè / Mercè Margalef

Col·laboradors:

Antoni Baena / Yolanda Castellano / Cristina Martínez / Anna Riccobene

**Xarxa
Catalana** | **Hospitals
Sense Fum**

Generalitat de Catalunya
Departament de Salut

 ICO
Institut Català d'Oncologia